

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. De materiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XXV. MUNDUS.

§. I.

De materiali.

Num. 1.

Tempus creationis.

Factum est vespere, & mane, dies unus. Gen. 1. 5. fuit hæc prima dies mundi Dominica: nam septima ab ea fuit Sabbathum. Cornelius hic.

Protulit terra &c. Gen. 1. 12. Hinc sequitur, hęc die tertiõ paradysum plantatum. Concilium Palæstinum habitum sub Victore P. A. 198. definit, mundi diem primum fuisse 25. Martii, quõ B. Virgini annuntiatum, & incarnatus est Christus, & quõ post 34. annos passus. Cornelius hic.

Vernõ tempore est perfectus Mundi ornatus. V. Beda in hexam. S. Thom. in c. 1. Gen.

Veris tempore Deus condidit Mundum. S. Gaudentius tr. 1. in Ex.

Aprili mense instante jam ver est reliquum. hoc tempus est creationis Mundi. S. Cyrill. Jerof. Catech. 14.

Multi autumant Mundum factum esse in autumnõ; sed in vere creditur creatus, & re-creatus. Hugo Card. in Gen. 1.

Duratio. Finis.

Complevitque Deus die seprimõ opus suum. Gen. 2. 2. Symbolicè sex dies significant sex millia annorum, quibus durabit Mundus (mille enim anni sunt coram Deo sicut dies unus Ps. 89. 4.) ut docet S. Hieron. in Ps. 89. Irenæus. 5. c. ult. Justinus q. 71. ad Gentiles. S. August. de Civ. l. 2. c. 7. Hinc & sex primi parentes, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malalael Jared, mortui sunt; septimus Enoch vivus in cælum translatus: quia post sex millenarios annorum labores, & mortis, sequetur vita æterna, ait Isidorus in glossa c. 5. Cornelius hic.

Appropinquavit regnum celorum. Matth. 4. 17. Hoc jam, fratres Charissimi, etiam Evangelium taceat, Mundus clamat: ruinae namque illius voces ejus sunt. Qui enim tot atritus percussioibus, à gloria sua cecidit, quasi jam nobis è proximo regnum aliud, quod sequitur, ostendit. Ipsi jam, & à quibus amatur, amarus est. Ipsæ ruinae eis prædicant, quõd amandus non est. Si Mundus cadit, & nos eum amando amplectimur; opprimi potius volumus, quàm habitare. S. Gregor. moral. hom. 4. hic.

Non longè à fine absumus; sed jam Mundus properat: hoc bella, hoc afflictiones, hoc terræ motus, hoc extincta Charitas, significat. Quemadmodum enim corpus, jam adventante morte, innumeris malis afficitur, & domus prope casum in rimas fatiscit, & prius à tecto, & parietibus, multa decidunt: ita & orbis terrarum ad finem properans tantis undique malis conteritur. S. Chrysof. hom. 33. in Joan.

Creatus hic Mundus rursus renovabitur: pertransibit hic Mundus, ut pulchrior restituatur. S. Cyrill. Jerof. Catech. 15.

Mundi Conservatio.

Appendit, tribus digitis molem terræ. Il. 40. 12. Tribus scilicet præcipuis, quæ à Patris omnipotentia, Filii Sapientia, & Spiritus S. bonitate, & charitate, continuè procedunt, operibus, creatione, conservatione, providentia; de Ponte in Procem. tom. 1. de perfect. hom. Christ.

Dei sapientia hoc totum, acsi lyram tenens, & terrenis aëria, aëriisque cœlestia copulans, & singulis universa connectens; nutuque; ac voluntate, circumagens Mundum unum; & unum ejus ordinem, pulchrè, atque aptissimè, conficit. S. Athanasius lib. contra Gentiles.

Actum est de Mundo, Mundi que tota substantia; si vel unõ momentõ Divinitatis cesset imperium. S. Zeno Ver. f. de 1. Corinth.

Num. 2.

Mundi laudes, varia nomina, & comparationes.

Faciamus hominem. Gen. 1. 26. Denique, ubi omnia sub ornatu excoluit, & convenienti ordine omnia disposuit; & mensam largam instruxit, variis & omnimodis, refectam edulii; copiamque, & opes habentem; & quasi quis dicat Regiam &c. tunc tandem fructurum his omnibus format; cui visibilibus omnium potestatem tradat. S. Chrysof. hom. 7. in Gen.

Ornatus Pontifex. Ex. 28. 5. creaturatum omnium typum portabat in vestibus Sanctis; in quarum coloribus totius Mundi similitudinem proferebat. Byssus enim terræ deputatur, de qua gignitur purpura mari, quia ex ejus cochleis gignitur. Hyacinthus aeri, cujus speciem habet. Coccus, propter ruborem, igni, vel atheri. Arnoldus Carnot. tr. de 6. & 7. Verb.

Factum est autem in Sabbatho secundo. Luc. 6. 1. Quid sibi Sabbathum velit? quid seges? quid spicæ? non mediocriter mysterium est. Ager enim est omnis hic Mundus. Agri seges, in fatione humani generis, fecunditas numerosa Sanctorum. Spicæ agri, fructus Ecclesiae, quos operibus decutentes suis Apostoli pascebantur, nostro se alentes profectu. S. Ambros. l. 5. hic.

Mundus divinæ Majestatis insigne est; ut per ipsum Dei sapientia manifestetur. S. Ambros. l. 1. hexam. c. 5.

Est velut communis quidam liber, & catena alligatus (ut assolent) sensibilis Mundus iste; ut in eo sapientiam Dei legat, quicumque voluerit. S. Bernardus f. de verb. Pf. audiam quid loquatur. Mundus iste domus Dei est; & ordinatissima est; qualem decet esse tanti principis domum. Quõd si quæ inordinate fieri permittuntur; ad maximum ordinem per Dei justitiam, & pœnam debitam, rediguntur. S. Thom. Vill. conc. 1. D. 1. Advent.

Mundus iste non solum in usum, & in ministerium; sed & in doctrinam, & magisterium, datus est. Id. conc. 1. de Nat. B. V.

Potest

Potest non incongruè Mundus iste visibilis puerorum chartis comparari: in quibus prima literarum rudimenta discimus; & in quibus ex literis Syllabas, ex Syllabis dictiones miffitantes cum labore componimus. Ità omnino, ita sumus in hoc Mundo, veluti parvuli in schola; ubi quisque, quamvis doctissimus, parvulus est. Id. conc. 1. de S. Augustin.

Terra exercitium est hominis, cælum corona. S. Ambros. l. 6. ep. 38. Quid est Mundus? nisi quidam agon plenus certaminum. ib.

Est Mundus iste quasi quidam hortus, cujus Deus est quasi hortulanus. Petrus Blesens. f. 22. de SSS. Trinit.

Univerfus iste Mundus veluti quidam liber est, digito Dei scriptus; in quo singula creaturæ, tanquam singula literarum figuræ sunt. Blofius parad. an. c. 28.

§. II.

De Mundo morali.

Mundus fallax, deserit, spoliat, &c.

Rapit uni, ut det alteri.

Filia eorum composita, circumornata, ut similitudo templi. Pl. 143. 12. Quidquid possunt, furantur; ut filias suas ornent, tanquam templi imagines. Mundus est tanquam sacrista pauper; vix aliquem vestire potest, quin nudet alterum. Diez. conc. 3. D. 3. Adv.

Omnis vallis implebitur. Luc. 3. 5. O mortalium conditio planè mortalis! en rerum vicissitudinem! mons deprimitur, collis attollitur; hic impleretur, ille evacuetur. Sanè, vallis impleta est, quando Lazarus, qui implere non poterat de micis ventrem, Abrahæ finum occupavit; depressusque mons jacuit, cum epulo elevare saltèm oculos nitetur è tormentis. Oliva l. 13. Strom. hic.

Percussit triginta viros, quorum ablatas vestes dedit eis, qui problema solverant. Jud. 14. 19. Samson triginta focis vestes promisit; easque exsolvere non valens his technis usus est: triginta nimirum Philisthæos obruncans, eos vestibus spoliavit, quas deinde focis ænigma solventibus tradidit. Ità & Mundus: hos enim denudat, ut illos vestiat. Besseus D. 3. Adv.

§. III.

Aliæ fraudes.

Ex Veteri.

Cumq; consumpta esset aqua in utro, abiecit puerum subter unam arborum & abiit. Gen. 21. 15. Sic Mundus miserè aporiatum, & fatigatum, abiecit. Hugo Card. hic.

Non es passus, ut oscularer filios meos. Gen. 31. 28. Mundus recedentes à se cum gaudio magno vult prosequi; ut vel sic saltèm illis, quos retinere non potest, memoriam sui imprimat. Et hoc est, quod Laban in recessu vult filios osculari; unde sicut Judas dixit: *Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tene eum.* Matth. 26. 48. Sic dicit Mundus:

cuicumque claustrali memoriam mei impressero; ipse est, & tenendus est: quia talis sæpe fugit in Mundum; etiam dum cantat in Ecclesia. Hugo Card. hic.

Aperuit utrem lactis, & dedit ei biberere. Judic. 4. 19. Post lac clavum. v. 21.

Dereliquit me Dominus meus, quia agrotare cepi. 1. Reg. 30. 15. Tunc agrotat homo, quando vires deficiunt dando, & serviendi Mundo. Hugo Card. hic.

Mulus Absolonis. 2. Reg. 18.

Salve mi frater: & tenuit manu dexterâ mentum amasæ, quasi osculans, eum. 2. Reg. 20. 9. Amicus Mundi est amicus proditoris; & ejusdem osculum est fraudulentum. *quemcumque osculatus fuero.* Sic facit Mundus illi, quem amare se simulat; sicut fecit Joab Amasæ, quem quasi osculatus occidit. S. Thom. Aqu. opusc. 38. de erudit. princip. c. 11.

Quare apud me indiges, ut queras ire in terram tuam? nullâ, respondet Adad; nihilominus *dimittas me.* 3. Reg. 11. 22. Ut Pharao ad Adad, idem nobis sæpe Mundus: quare apud me egres? nomen geris, & decus; in pretio es; omnia tibi feliciter succedunt. Qui autem patriam cœli amat; respondet, *dimitte me; vadam in patriam meam.* Drexelius Ros. sel. p. 2. c. 4.

Fallax equus ad salutem. Pl. 32. 17. Hic equus est Mundus; qui propriè dicitur *fallax*: quia in necessitate deficere comprobatur. S. Bernardinus f. de desiderabili veritate.

Fallax gratia. Prov. 31. 30. quâ Mundo gratiosi sumus: non enim est, nisi perditio quædam; sicut osculum Judæ. *osculo Filium hominis tradis.* Hugo Card. hic. Sic & Mundus, quemcumque osculatur osculo collatæ dignitatis, vel prosperitatis; tradit in mortem. Id. Salve mi frater.

Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Il. 38. 17. Acsi confiteatur: postquam ad pacem mentis, te largiente, redii, magis mihi gravis esse incipit fallax status Mundi. Thom. Kemp. Soliloq. c. 20.

Ex Novo.

Ostendit ei omnia regna Mundi. Matth. 4. 8. Idè vaser hostis in præaltum montem Jesum transtulit; ut, eminus intuens regna terrarum, illiceretur eorum fucò: quem certè ridendum sciebat cominus intuenti. Quàm liberalis est Mundus in suarum exhibenda pompa dignitatum! at solos oculos fallaci spectaculo detinet: semper ostendit; semper clamitat, se daturum; rarò confert. In momento temporis omnem ambitionis supellestem expromit. Haud igitur grandis pompa hujus Mundi, quæ tam brevi temporis puncto exponi potest. Oliva l. 13. Strom. Luc. 4.

Assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde. &c. lb. Miser! malus vis esse; sed non potes: cupis tentare; sed nescis. S. Chrysol. f. 11. Cur? quia in montem celissimum ducit; & à mundialibus rebus longissimè